

ZAKONODAJA, VLOGA NEVLADNIH ORGANIZACIJ

V ES veljajo na področju aditivov za živila naslednje direktive, in sicer:

- **osnovna (splošna) direktiva:** Direktiva 89/107/EGS o aditivih za živila z vsemi spremembami,
- **specifične direktive:**
 - Direktiva 94/35/ES o sladilih z vsemi spremembami;
 - Direktiva 94/36/ES o barvilih in
 - Direktiva 95/2/ES z vsemi spremembami o aditivih, razen sladil in barvil.

Pravilnik o aditivih za živila (Uradni list RS, št.43/04 in 8/05) je v celoti usklajen z zgoraj navedenimi direktivami.

ES pripravlja na tem področju večjo spremembo evropske zakonodaje. Osnovno (splošno) Direktivo 89/107/EGS o aditivih za živila z vsemi spremembami in zgoraj citirane specifične direktive ES, bo zamenjala Uredba Parlamenta in Sveta o aditivih, aromah in encimih . Komisija ES je že pripravila prvi predloga. Iz » Memoranduma« tega predloga izhaja naslednje:

- vsa zakonodaja EU s področja aditivov za živila mora biti usklajena z »Belo knjigo o varni hrani« (White Paper on Food Safety);
- poenostaviti je potrebno zakonodajo s področja aditivov za živila, predvsem , kar zadeva principe, postopke in odobritev le-teh;
- Komisija mora odobriti obstoječo evropsko listo (ta temelji na pozitivni listi CAC) dovoljenih aditivov za živila;
- upoštevati je potrebno navodila Evropske Agencije za varno hrano (EFSA) v zvezi z s ponovno oceno (re-evaluacijo) varnosti aditivov za živila;
- sprejeti program ponovne ocene dovoljenih aditivov za živila;
- zahteva za odobritev novih aditivov za živila, ki vsebujejo ali so izdelana iz GSO organizmov, mora biti v skladu z Uredbo Sveta št. 1829/2003 o gensko spremenjeni hrani in krmi.

Principi nove uredbe temeljijo na 4 osnovnih kriterijih, in sicer:

- da aditivi za živila ne predstavljajo nevarnosti za zdravje ljudi (da so varni);
- na upravičenosti njihove tehnološke uporabe v proizvodnji živil oziroma hrane;
- da predstavljajo korist za potrošnika in da potrošnika ne zavajajo.

Pri tem je obvezno omeniti Uredbo (ES) št. 178/2002 Evropskega Parlamenta in Sveta, z dne 28. januarja 2002, ki določa splošna načela in zahteve živilske zakonodaje, ustanovitev evropske Agencije za varnost hrane in postopke, ki zadevajo varnost hrane. Ta uredba neposredno velja v RSloveniji od 1.maja 2004.

Naj naštejemo nekatera ključna temeljna načela te uredbe:

- Prost pretok varnih in kakovostnih živil je pomemben vidik notranjega trga in znatno prispeva k zdravju in dobrem počutju državljanov in njihovih socialnih in gospodarskih interesov;
- Pri izvajanju politik Evropske skupnosti je treba zagotavljati visoko raven življenja in zdravja ljudi;
- Prost pretok živil v skupnosti je možen samo, če se v DČ zahteve za varnost živil med seboj bistveno ne razlikujejo;
- Evropska skupnost je pri razvoju živilske zakonodaje določila visoko raven varovanja zdravja, ki jo uporablja brez diskriminacije in neodvisno od dejstva, ali se živila tržijo na notranjem trgu ali mednarodno;
- Zagotoviti je potrebno, da imajo potrošniki, drugi uporabniki in trgovinski partnerji zaupanje v postopke odločanja, na katerih temelji živilska zakonodaja, v njeno znanstveno podlago in organiziranost ter neodvisnih institucij, pristojnih za varovanje zdravja in drugih interesov;
- Varnost živil in varovanje interesov potrošnika je čedalje večja skrb javnih, nevladnih organizacij, strokovnih združenj, mednarodnih trgovinskih partnerjev in trgovinskih organizacij. Zagotoviti je potrebno zaupanje potrošnikov in zaupanje trgovinskih partnerjev z javnim in preglednim razvojem živilske zakonodaje in zagotavljanjem obveščanja javnosti na primeren način s strani javnih oblasti, kadar obstaja utemeljen sum, da neko živilo lahko predstavlja tveganje za zdravje;
- Varnost in zaupanje potrošnikov v Evropski skupnosti in v tretjih državah sta največjega pomena. Evropska skupnost je močan svetovni gospodarski subjekt z v sektorju živil in krme in je kot taka pristopila k mednarodnim trgovinskim sporazumom, prispeva k razvoju mednarodnih standardov, ki so temelj živilske zakonodaje, ter podpira načela proste trgovine z varno krmo in varnimi, kakovostnimi živilimi brez diskriminacije, po dobrih in etično neoporečnih trgovskih običajih;
- Ukrepi, ki jih DČ in Evropska skupnost sprejmejo v sektorju živil, običajno temeljijo na analizi tveganj, razen če to glede na okoliščine ali vrsto ukrepa ni potrebno. Izvedba analize tveganja pred sprejetjem takih ukrepov naj bi prispevala k preprečevanju neopravičenih ovir pri prostem pretoku živil;
- Za zagotavljanje zaupanja v znanstveno podlago živilske zakonodaje se ocena tveganja izvede na neodvisen, objektiv in pregleden način na podlagi razpoložljivih znanstvenih informacij in podatkov;
- Znanstvena in strokovna vprašanja v zvezi z varnostjo živil postajajo čedalje bolj pomembna in zapletena. Ustanovitev Evropske agencije za varnost hrane, naj bi okrepila sedanji sistem znanstvene in strokovne podpore,

ki se ne more odzivati na čedalje večje zahteve. Evropska agencija je neodvisen znanstveni vir svetovanja, informacij in sporočil za povečanje zaupanja potrošnika; za povečanje usklajenosti med področji nalog ocene tveganja, obvladovanja tveganja in obveščanja o tveganjih je treba krepiti povezavo med odgovornimi za oceno tveganja in odgovornimi za obvladovanje tveganja.

Različne nevladne organizacije (zveze ali društva za zaščito potrošnika, branžne nevladne organizacije s področja posamezne živilske panoge oziroma ustrezne industrije, ki proizvajajo proizvode-izdelke za uporabo v živilsko-predelovalni industriji) na različne načine v ES skrbijo, da je potrošnik zaščiten.

Potrebno je omeniti, da v okviru pravil, ki veljajo v ES pri nastajanju in sprejemanju zakonodaje, nevladne organizacije obvezno aktivno sodelujejo v ustreznih delovnih telesih ES, ki pripravljajo predloge novih predpisov. To pomeni, da so se le-te, ob nastajanju in sprejemanju ES predpisov, dejansko aktivno udeležene s svojim predlogi skrbijo, da se sprejmejo predpisi s področja živil oziroma snovi, ki se uporabljajo v proizvodnji živil, ki so sprejemljivi za potrošnika v smislu varovanja njegovega zdravja, njegove zaščite pred najrazličnejšimi potvorbami, s čimer je zagotovljena poštenost postopkov na notranjem evropskem trgu v prometu s hrano in živili.